

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ, ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ТА ЯКІСТЬ ЇХ НАВЧАННЯ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО БЛОКУ)

Д'яченко І. М.

ВСТУП

Останні два десятиліття свідчать про зміцнення позицій відкритої освіти в розвитку системи вищої освіти у країнах Європи. Відповідно поглядам провідних фахівців у цій галузі, Джона Сіла Брауна, Тору Іїйосі, Віджая Кумара, Стівена Лермана, Річарда Баранюка та інших авторів, відкрита освіта не дорівнює дистанційній освіті і не зводиться виключно до відкритого доступу до навчально-методичних і дидактичних матеріалів. Відкрита освіта, не дивлячись на її технічні, організаційні інновації, має цілковито традиційну мету, а саме: передавати накопичені і отримувати нові знання в рамках традиційних освітніх соціальних систем, що склалися віками – університету, школи, спільноти колег-викладачів, студентів¹, що знову концентрує увагу на суб'єкті, його властивостях, які, в першу чергу, зумовлюють рівень цілеспрямованої результативної його навчальної активності.

Сьогодні є очевидним, що сучасна освітня практика потребує інструментів не тільки публікації, зберігання навчальних матеріалів, але й створення умов для ідентифікації та розвитку потенціалу кожного учасника освітнього процесу, розвинутого комплексу засобів колективної роботи з цими матеріалами за чітко визначеними критеріями в межах освітніх закладів, систем так і поза ними.

Досвід організації та здійснення навчально-виховного процесу в період карантину Covid-19 (2019-2021 рр.), війна на території України засвідчили необхідність переходу на якісно новий рівень зв'язності як внутрішніх, так і зовнішніх ліній комунікацій, що вже існують у цій системі і ще тільки можуть виникнути і розвинутися. Посилення зв'язності на рівні викладач – студент, студент – студент, студент – студентська спільнота тощо сприяє прозорості викладання,

¹ Opening up education: the collective advancement of education through open technology, open content, and open knowledge / edited by ToruIiyoshi and M. S.Vijay Kumar. MIT Press, 2008 / пер. з англ. Андрія Ішенка та Олександра Насика. К.: Наук, 2009. С. 10.

навчання, оцінювання, внутрішньої і зовнішньої мобільності системи освіти в цілому, веде до значного поліпшення якості засвоєння навчального матеріалу зокрема. Центральну роль в посиленні всіх типів зв'язності відіграє пам'ять людини.

Карантинні заходи, активні бойові дії на українській території водять всіх учасників навчально-виховного процесу у стан страху, який паралізує функціонування основних елементів пізнавального, освітнього процесу (увага, пам'ять) на рівні, необхідному для довгострокового та якісного засвоєння, застосування, передачі інформації. Вихід зі стану страху, що виникає і посилюється під час зустрічі з невідомістю, невизначеністю, передбачає підвищення пізнавальної активності учасників навчання, передусім, їхньої індивідуальної розумної діяльності, що своєю чергою актуалізує проблему пам'яті. Пам'ять – елемент/механізм пізнавального процесу, завдяки якому людина відкриває невідоме, накопичуючи інформацію, прагне визначення характерного, основного/суттєвого в об'єкті та собі.

Одним із засобів активізації пам'яті є колір. Дослідження кольору, як засобу активізації різних видів пам'яті в процесі навчально-виховного процесу та його удосконалення (2017 – 2021 років), свідчать про те, що колір може бути дуже ефективним у навчальному та освітньому середовищі², є однією із змінних, що має когнітивний потенціал³; може впливати на рівень уваги, а також викликати емоційне збудження, що сприяє процесам контролю, які надалі покращать роботу пам'яті тих, хто навчається і навчає⁴.

Гіпотеза. Розуміємо пам'ять як механізм цілеспрямованого зв'язку, що передбачає існування того, хто згадує, і те, що пам'ятають, та для чого це роблять. Колір активізує або нейтралізує дію цього механізму (пам'яті), тобто посилює зв'язок людини з кимось/чимось, або послаблює. Пам'ять не існує сама по собі, вона обов'язково пов'язує не просто людину взагалі з кимось/чимось іншим, пам'ять пов'язує конкретну людину з кимось/чимось, налаштовує саме її на когось/щось; і тим самим пам'ять, як механізм зв'язку, сприяє прояву, визначенню, кристалізації внутрішнього,

² Giuseppe Ria, Brenda K. Wiederhold, Fabrizia Mantovani. Surviving COVID-19: The Neuroscience of Smart Working and Distance Learning. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*. 2021. Vol. 24, № 2. <https://doi.org/10.1089/cyber.2021.0009>

³ Yixiong Zou, Yemin Shi, Yaowei Wang, Yu Shu, Qingsheng, Yuan, Yonghong Tian et al. Hierarchical Temporal Memory Enhanced One-Shot Distance Learning for Action Recognition. *IEEE Xplore*, 2018. DOI: 10.1109/ICME.2018.8486447

⁴ Trish L. Varao-Sousa, Alan Kingstone. Memory for Lectures: How Lecture Format Impacts the Learning Experience. *PLoS One*, 2015; 10(11): e0141587. Doi: 10.1371/journal.pone.0141587

прихованого, потенційного у самій людині, не дає їй забути про себе, про свій потенціал через зв'язок з іншим/іншими. Колір інтенціональний, діє спрямовано, насамперед, на внутрішні ресурси, потенціал окремо взятого студента, сприяючи його самовизначенню, самореалізації, активізації довгострокової пам'яті та підвищенню рівня успішності.

Завдання дослідження: 1) визначити домінуючий тип пам'яті студентів, які вивчають дисципліни гуманітарного блоку («Історія України», «Філософія») на першому – третьому курсах навчання; 2) визначити методи запам'ятовування інформації, які відповідають домінуючим типам пам'яті; 3) виявити, які з характерних методів запам'ятовування використовують студенти в процесі навчально-виховного процесу під час викладання та вивчення дисциплін гуманітарного блоку («Історія України», «Філософія»); 4) розробити та апробувати систему факторів і методів викладання та навчання гуманітарним дисциплінам в умовах відкритої освіти протягом 2019-2021 рр.; 5) показати взаємний зв'язок між факторами-методами навчання і рівнем успішності студентів; 6) виявити ефективні методи навчання студентів в процесі засвоєння інформації по дисциплінам гуманітарного блоку.

1. Домінуючий тип пам'яті у студентів та фактори, які оптимізують процес запам'ятовування навчального матеріалу («Житомирський медичний інститут»)

Дослідження проводилося з добровільної згоди дорослих студентів II – III курсів «Житомирського медичного інституту» протягом 2019 – 2021 рр.

Серед 164 респондентів вікової категорії від 17 до 19 рр., 93% навчаються, решта поєднують навчання з роботою, виявилися лише 37,2% здорових людей, що, безумовно, накладає відбиток як на сам процес запам'ятовування навчального матеріалу, так і на його якість.

Домінуючим типом пам'яті для більшості студентів (71% у середньому) є наочно-образний, який характеризується запам'ятовуванням та збереженням, відтворенням зорових, слухових, рухових образів. До складу наочно-образного типу пам'яті входять і слухові уявлення.

Для 47% респондентів є характерним емоційний тип пам'яті, для якого властиве запам'ятовування в першу чергу емоційних станів, що мають місце в минулому, добре виконаних дій, чіткого, в деталях запропонованого образу, який міцно зафіксувався.

У порівнянні з емоційним типом пам'яті, наочно-образний тип пам'яті має в більшій мірі важливе значення для навчальної та творчої діяльності.

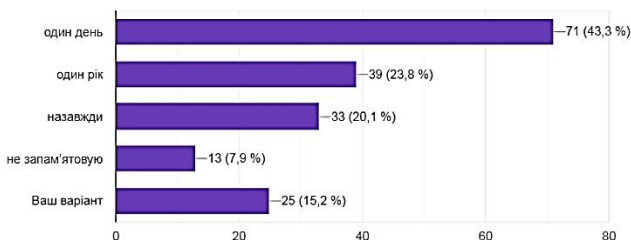
Наочно-образний тип пам'яті проявляється у першочерговій увазі респондентів до ілюстрацій у тексті, який вони бачать вперше (55,5%); а не до змісту тексту (54,3%) та не до обсягу (50%).

Прочитати повністю та запам'ятати надовго лекційний матеріал, при якому студент є переважно пасивним учасником освітнього процесу, допомагає відео-презентація (78%), аудіо запис лекції (14,6%), текст без ілюстрацій (19,5%), чіткі образи, відтінені кольором, який респондентів не дратує (90,2%).

На тривалість запам'ятовування суттєво впливає колір, а саме: 1) запам'ятовують текст у кольорі на день 43,3% респондентів (у порівнянні, чорно-білий текст запам'ятовується на один день 45% респондентів), на один рік – 23,8% респондентів (чорно-білий текст на рік запам'ятовує 11%), назавжди – 20,1% респондентів (чорно-білий текст – 7,9%).

Наскільки довго Ви запам'ятуєте текст лекції з кольоровими підкресленнями, якщо прочитали його 1 раз?

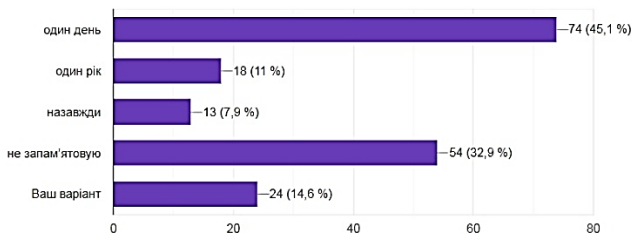
164 ответа

Зазначимо, що чорно-білий текст лекційного матеріалу не запам'ятовують взагалі 32,9%, а кольоровий відчутно менше, а саме: 7,9%.

Наскільки довго Ви запам'ятуєте чорно білий текст лекції, якщо прочитали його 1 раз?

164 ответа

Сприйняття та запам'ятовування начального матеріалу цілеспрямоване, що підтверджують наступні результати дослідження: 1) на збільшення тривалості запам'ятовування впливає відповідність матеріалу професії/спеціальності (61%); 2) обмеженість часу засвоєння матеріалу примушує респондентів самостійно структурувати текст, планувати час і дії (68,9%); 3) для запам'ятовування нецікавого навчального матеріалу відають перевагу червоному (51,8%) та жовтому (27,4%) кольорам.

Зауважимо, що відповідно класифікації кольорів за їх психологічним впливом на людину, Г. Фрилінга, К. Ауера, такий вибір відповідає психофізичним особливостям найбільшої вікової групи (18 (31,1%) – 19 (21,3%) років) серед респондентів дослідження.

Метод, який часто використовують респонденти в процесі запам'ятовування навчального матеріалу – це підкреслення основних фрагментів тексту кольором (65,9%). Повторення застосовують 60,4% респондентів.

2. Основні методи запам'ятовування матеріалу студентами медичного навчального закладу в процесі вивчення предметів гуманітарного блоку («Історія України», «Філософія»)

У респондентів переважає механічний тип запам'ятовування (57% у середньому). Однак, не далеке їм і осмислене запам'ятовування, хоча вони рідко шукають логічний зв'язок у матеріалі (53%).

Серед методів запам'ятовування на 1 місці – цілісний метод запам'ятовування, при якому читають повністю текст, доки виникає відчуття запам'ятовування (60%); 2 місце – заучування, у якому весь матеріал вивчається напам'ять (58,6%); 3 місце – частковий спосіб запам'ятовування, у якому читають текст кілька разів, потім переказують, потім знову читають (47,6%); на 4 місці, останньому, – повторення вивченого матеріалу (40,7%).

Підкреслимо, що механічне запам'ятовування – це запам'ятовування без логічного зв'язку між різними частинами сприймаючого матеріалу, що ґрунтується на асоціаціях за суміжністю, коли одна частина матеріалу зв'язується з іншою тільки тому, що слідує за нею за часом, що вимагає для встановлення зв'язку багаторазового повторення.

У нашому дослідженні виявлено зневагу студентами шляху систематичного повторення вивченого матеріалу (40,7%), хоча при запам'ятовуванні 70,3% повторюють цей текст багато разів.

Це, свідчить як про незнання ефективності правил повторення, так й про те, що вивчений матеріал мало залишається у пам'яті студентів, оскільки дослідження показують, що у пам'яті людини залишається щонайменше 50% запам'ятаного, а ще через день – усього 30-35%.

У зв'язку з цим треба повторювати не пізніше ніж через одну годину після запам'ятовування.

Результати нашого свідчать, що лише 15,9% студентів повторюють вивчений матеріал через годину після того, як його запам'ятали.

Очевидно, що в системі роботи з сучасними студентами-медиками розумно було б використовувати методи, які б активізували повторення саме вивченого матеріалу, цей найпоширеніший механізм запам'ятовування, у різних формах діяльності тих, хто навчається.

Крім того, респонденти витрачають сили, час на читання тексту повністю (60%), на заучування (58,6%), на читання, відтворення та знову читання (47,6%), а в результаті лише 13,1% може згадати та застосувати вивчений матеріал за потреби. А йдеться про майбутніх медичних працівників!

3. Система навчання гуманітарним дисциплінам студентів медичних навчальних закладів освіти в дистанційному форматі та її результативність в період пандемії COVID-19 (2019-2021 рр.)

В результаті дослідження було виявлено:

1) респондентам, які навчалися в медичному закладі в період 2019 – 2021 рр. властивим є змішаний тип пам'яті: наочно-образний (71%) і емоційний (47%);

2) колір допомагає запам'ятати навчальний матеріал надовго, порівняно із чорно-білим текстом:

Строк запам'ятовування	Вплив кольору	Відсутність кольору (чорно-білий текст навчального матеріалу)
1 день	43%	45%
1 рік	23,8%	11%
Назавжди	20,1%	7,9%
Не запам'ятовую взагалі	7,9%	32,9%

3) вибір респондентами кольору, який застосовувався для посилення міри осмисленого запам'ятовування нецікавого навчального матеріалу: червоний (51,8%), жовтий (27,4%). За класифікацією Г. Фрилінга, К. Ауера, червоний колір вказує на вольовий характер діяльності

респондентів, а жовтий колір – контактуючий. Це, в свою чергу, допомогло викристалізувати домінуючі властивості особистості респондентів, що особливо виявилися в період пандемії COVID-19 (2019-2021 рр), а саме: (1) воля (здатність долати труднощі, за І. Кантом), 68,9% респондентів самостійно планують свої дії та час; (2) контактність (здатність до взаємного зв'язку), 17,7% шукають допомоги інших в умовах обмеженості часу та необхідності запам'ятати навчальний матеріал;

4) респонденти практично не використовують метод повторення вивченого матеріалу (84,1%), тому й не можуть при потребі повністю відновити інформацію, що була вивчена (86,9%);

5) мають досить низький рівень дисципліни (ні про що не замислюються 9,8% студентів-медиків), але високий рівень самодисципліни (68,9% респондентів самостійно планують свої дії та час).

Відповідно до виявлених характеристик особистості респондентів, особливостей процесу вивчення та запам'ятовування навчального матеріалу, ролі кольору та особистісного вибору методів запам'ятовування були розроблені наступні елементи системи навчання для студентів «Житомирського медичного інституту» в конкретних умовах межової ситуації пандемії та карантину COVID-19:

№ з/п	Персональні особливості та характерні методи вивчення та запам'ятовування матеріалу	Елементи-методи системи навчання та моніторингу в період 2019 – 2021 рр.
1.	Змішаний тип пам'яті / запам'ятовування	Забезпечення презентаціями, навчально-методичними посібниками, структурованими дидактико-методичними матеріалами по дисципліні, яка вивчається
2.	Воля	Індивідуальні письмові контрольні-підсумкові завдання для перевірки залишку знань та використання на практиці
3.	Контактність	Участь в роботі на семінарах у форматі ZOOM – конференцій
4.	Високий рівень самодисципліни	Самостійно визначена студентом оцінка, як результат, що є бажаним для студента після вивчення конкретної навчальної дисципліни
		Формулювання та постановка запитань по темі, що вивчається, до викладача в письмовій, усній формі
5.	Низький рівень дисципліни	Моніторинг відвідування лекційних занять (формат Proficonf) та семінарів (платформа ZOOM).
6.	Колір	Використання при формування дидактико-методичних матеріалів.

В цілому система оформилася у такому вигляді обов'язкових взаємопов'язаних елементів-факторів-методів:

1) прізвище, ім'я, по-батькові студента, академічна група, факультет;

2) моніторинг відвідування студентом лекцій;

3) визначена самим студентом оцінка, яка є бажаною для нього, урахуваючи всю специфіку його особистісної та студентської ситуації (самооцінку (визначає студент). Цей фактор мінімізує зовнішній тиск з боку викладача, мотивує самого студента, підвищує рівень його відповідальності, сприяє підвищенню його особистісної зрілості;

4) забезпечення студента перед першим заняттям вивчення дисципліни навчально-методичним посібником/підручником, презентаціями, банком тестових завдань для підсумково-модульного контролю з відповідями тощо. Обов'язкова фіксація дата, часу відправки студентам матеріалу на електронні пошти;

5) формування каналу зворотного зв'язку студентів з викладачем (письмово за допомогою електронної пошти, усно – при вербальній комунікації у форматі відео конференцій на різних платформах. Запитання студентів до викладача по темі, що вивчається, обов'язково моніторяться, тому що викладач письмово надає відповідь, не дивлячись на тип комунікації;

6) фіксація присутності та оцінки, яку студент отримав на семінарі у формі ZOOM-конференції;

7) індивідуальні письмові контрольні завдання по темі, яку вивчили, розподіляються між студентами, пропонуються в логічній послідовності для всіх студентів групи, але кожний із представників групи отримує не більше 2-х завдань. Строк відправки визначається викладачем, не перевищує 1 тиждень, повідомляється заздалегідь. Індивідуальні письмові завдання формулюються таким чином, щоб повторити вивчений матеріал через персональне виконання завдання, зосередитися на своєму питанні, але мати можливість доступу до інших тематичних завдань;

8) відповіді студентів на індивідуальні письмові контрольні завдання по темі, яку вивчили, на строк, визначений викладачем;

9) правильна письмова відповідь кожному студенту на кожне завдання, оцінка викладача. Зазначення джерел, які варто використовувати при виконанні індивідуальних письмових тематичних завдань. Відповіді пропонуються в такому форматі, щоб кожний і всі студенти групи мали можливість ознайомитися не тільки із своїми оцінками та правильною відповіді, але й з всіма

іншими. Прозорість оцінювання та доступу до аргументації поставленої оцінки для всіх і кожного.

Фактори, які впливають на підвищення рівня успішності навчання, ефективність використання кольору в процесі покращення запам'ятовування навчального матеріалу						
Фактор 1	Фактор 2	Фактор 3		Фактор 4		Фактор 5
Відвідування лекцій	Само-визначена підсумкова оцінка-результат	Активність роботи студента на ZOOM-семінарах		Виконання інд. пис. к.р. завдань після вивчення теми		Якість успішності. Відповідність самоїнки результатам успішності.
Відвідування студентом лекцій	Самовизначена підсумкова оцінка-результат	Запитання студентів до викладача по темі, що вивчається	Оцінка, яку студент отримав на семінарі у формі ZOOM-конференції	Інд. пис. контрольні завдання по темі, яку вивчили	Відповіді студентів на інд. пис. контрольні завдання по темі. Строк виконання студентами визначає викладач	Правильна відповідь і оцінка викладача

4. Результати апробації системи викладання та застосування кольору в процесі вивчення студентами-медиками гуманітарних дисциплін в дистанційному форматі (2019 – 2021 рр.)

Кореляційний аналіз за Спирменом виявив прямий та сильний зв'язок між факторами:

1) «індивідуальні письмові контрольні завдання», які формувалися викладачем для кожного студента індивідуально після вивчення теми в лекційній формі та на семінарських зустрічах в ZOOM, носять підсумковий та повторювальний характер, і «якість успішності», тобто якість засвоєння навчального матеріалу, що передбачає осмислене запам'ятовування інформації, яке формує «залишковість знання», визначається як сума (кількість оцінок «5» і «4» за п'ятибальною шкалою або за шкалою ECTS: «відмінно» (A) – 90-100 балів, «дуже добре» (B) – 82-89 балів, «добре» (C) – 74-81 бал.): 0,898216 (індивідуальні письмові контрольні завдання) – 1,000000 (якість засвоєння навчального матеріалу);

2) «активність роботи студента на ZOOM-семінарах», що передбачає особисту присутність студента на семінарі у ZOOM, позитивну персональну відповідь (відсутність оцінки «2» або «незадовільно» (FX/X) та хоча б періодичну постановку запитань до викладача по темам, які обговорювалися на семінарах. Фактор «активність...» виявляє міру «підключеності» студента до теми, яка вивчається, міру того, наскільки студент зосередився на вивчені теми та скерував свої зусилля на опанування програмного матеріалу та «якість успішності»: 0,601347 (активність...) – 1,000000 (якість...);

3) якість успішності напряму залежить від активності студента на семінарських зустрічах та від персонального повторення матеріалу, який був вивчений, обов'язково у письмовій формі індивідуальних контрольних завдань. Слід зазначити, що індивідуальні письмові контрольні завдання не застосовувалися для дресирування студента і не носили клікер-тренінговий характер. Індивідуальні завдання логічно пов'язані з іншими завданнями по темі, складають певну цілісність, в якій обов'язково є завдання, що перевіряють категоріальний апарат, є завдання, що акцентують увагу студентів на зв'язку матеріалу теми з проблемами сучасності і носять творчо-пошуковий характер, створюючи таким чином поле для розвитку кожного та всіх студентів певної групи завдяки зміцненню зв'язку студентів з вивченим матеріалом і наближенням завдання до психофізичної специфіки сучасного студента, його світогляду. Завдання формулюються на принципах системності (передбачає взаємне узгодження усіх завдань розглядання головної теми вивчення, а також усунення протиріч між ними) та конкретності (означає, що відповідь завжди конкретна, абстрактної відповіді немає) в кількості 1-2 завдання для однієї людини, таким чином, щоб кожний студент, виконуючи своє завдання, сприяв повторенню та осмисленню вивченого матеріалу/інформації;

4) ранг кореляції за Спірменом «індивідуальні письмові контрольні завдання», дорівнює 0,898216, значно вище рангу фактора «активність роботи студента на ZOOM-семінарах», дорівнює 0,601347, що свідчить про сильніший вплив/зв'язок індивідуальних/персональних письмових контрольних завдань на рівень якості успішності, а значить і осмисленості запам'ятовування вивченого матеріалу/інформації, порівняно із фактором «активність роботи студента на ZOOM-семінарах». В свою чергу цей результат дозволяє зробити певні припущення щодо посилення тенденції індивідуалізації та потреби в самовизначеності та самоствердженні завдяки персональному виконанню завдання та гарантованому отриманню результату, що зміцнить позиції окремого студента, який виконував конкретне завдання, по-перше. По-друге, такий стиль повторення вивченого матеріалу в більшій мірі сприяє не тільки виявленню міри залишковості знання у конкретного студента, але й визначеності рівня його персональної відповідальності, здатності до самостійної праці, що важливо для подальшого впровадження дистанційного формату навчання, яке не може бути ефективним без самостійної роботи студента;

5) кореляційний аналіз за Спірменом по кожному фактору окремо з групуючим фактором впливу, а саме, кольоровою методикою, виявив тісний взаємний зв'язок між факторами «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,919312) і «активність роботи студента на ZOOM-семінарах» (0,531200) із рівнем якості успішності, а значить й осмисленістю запам'ятовування матеріалу, який вивчали, з очевидною рейтинговою перевагою фактору «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,919312);

6) очевидно, що колір посилив вплив пріоритетного фактору «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,919312 – з кольоровою методикою і 0,899191 – без використання кольорової методики) на рівень якості успішності, але послабив дію фактору «активність роботи на семінарах.....» (з кольоровою методикою – 0,531200, а без кольорової методики – 0,668526), і взагалі нейтралізував вплив фактору «самовизначена підсумкова оцінка-результат»;

7) колір впливає індивідуально на студента, активізує його персональний потенціал, прагнення реалізувати максимально повно саме потенціал конкретно взятого студента, без меж, а не у форматі результату по певному предмету;

8) кореляційний аналіз за Спірменом по кожному фактору окремо без групуючого фактору впливу, а саме, кольорової методики, виявив тісний взаємний зв'язок між факторами «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,899191), «активність роботи студента на ZOOM-семінарах»(0,668526) і «самовизначена підсумкова оцінка-результат» (0,554348) із рівнем якості успішності, а значить й осмисленістю запам'ятовування матеріалу, який вивчали студенти;

9) цікаво, що рівень фактору «активність...» в умовах не використання кольорової методики не тільки збільшився (з кольоровою методикою – 0,531200, а без кольорової методики – 0,668526), але й доповнився фактором «самовизначена підсумкова оцінка-результат» (0, 554348);

10)не використання кольору активізує не стільки самостійну/персональну роботу, зусилля студента по реалізації потенціалу, скільки прагнення відповідати певному рівню (самовизначена оцінка), викристалізовується потреба не загубитися в мережі зв'язків, в форматі соціальності, групових форму роботи;

11)без кольору – більше самопрояву серед інших, а з кольором – сильніше максималізація самореалізації без змагання з іншими.

ВИСНОВКИ

В результаті власного дослідження був підтверджений сильний вплив кольору на рівень розвитку пам'яті, потенціалу студентів-медиків та якість їх навчання в дистанційному форматі (на прикладі вивчення предмету гуманітарного блоку) в період 2019 – 2021 рр.

Визначений домінуючий тип пам'яті для студентів-медиків: змішаний, з превалюванням наочно-образного (71%), 47% емоційного типу пам'яті.

У респондентів переважає механічний тип запам'ятовування (57% у середньому). Однак, властивим є осмислене запам'ятовування, хоча вони рідко шукають логічний зв'язок у матеріалі (53%). Серед методів запам'ятовування 1 місце займає цілісний метод запам'ятовування, у якому читають повністю текст, доки виникає відчуття запам'ятовування (60%); 2 місце – заучування, у якому весь матеріал вивчається на пам'ять (58,6%); 3 місце – частковий спосіб запам'ятовування, у якому читають текст кілька разів, потім переказують, потім знову читають (47,6%); на 4 місці, останньому, – повторення вивченого матеріалу (40,7%).

У нашому дослідженні виявлено зневагу студентами шляху повторення вивченого матеріалу (40,7%), хоча при запам'ятовуванні 70,3% повторюють цей текст багато разів.

Крім того, респонденти витрачають сили, час на читання тексту повністю (60%), на заучування (58,6%), на читання, відтворення та знову читання (47,6%), а в результаті лише 13,1% може згадати та застосувати вивчений матеріал за потреби. А йдеться про майбутніх медичних працівників!

Була розроблена та апробована структурно-логічна методика системи викладання та навчання гуманітарним дисциплінам з використанням кольору («Історія України», «Філософія»), яка включала в себе: 1) моніторинг відвідування лекцій, семінарів; 2) самовизначену студентом оцінку-результат; 3) забезпечення навчально-методичним та дидактичним матеріалом курсу та форм контролю; 4) налаштування та функціонування каналу зворотного зв'язку викладач-студент під час підготовки семінарів, самостійної роботи; 5) моніторинг відповіді/активності студентів на семінарських заняттях в форматі Zoom-конференцій; 6) розробку та виконання тематичних контрольних-підсумкових завдань для індивідуального виконання на визначені строки після кожної вивченої теми відповідно програми дисципліни; 7) персональну поінформованість студентів щодо причин отримання певної оцінки

та надання правильної відповіді на завдання з зазначенням джерел;
8) проведення підсумкового тест-контролю знань.

Кореляційний аналіз за Спірменом по кожному фактору окремо з групуєчим фактором впливу, а саме, кольоровою методикою, виявив тісний взаємний зв'язок між факторами «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,919312) і «активність роботи студента на ZOOM-семінарах»(0,531200) із рівнем якості успішності, а значить й осмисленістю запам'ятовування матеріалу, який вивчали, з очевидною рейтинговою перевагою фактору «Індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,919312).

Кореляційний аналіз за Спірменом по кожному фактору окремо без групуєчого фактору впливу, а саме, кольорової методики, виявив тісний взаємний зв'язок між факторами «індивідуальні письмові контрольні завдання» (0,899191), «активність роботи студента на ZOOM-семінарах»(0,668526) і «самовизначена підсумкова оцінка-результат» (0,554348) із рівнем якості успішності, а значить й осмисленістю запам'ятовування матеріалу, який вивчали студенти.

Фактор «активність...» в умовах не використання кольорової методики не тільки збільшився (з кольоровою методикою – 0,531200, а без кольорової методики – 0,668526), але й доповнився фактором «самовизначена підсумкова оцінка-результат» (0, 554348).

Не використання кольору активізує не стільки самостійну, персональну роботу, зусилля студента по реалізації потенціалу, скільки прагнення відповідати певному рівню самовизначеної оцінки. В результаті дослідження чітко викристалізувалася потреба студентів-медиків не загубитися в мережі зв'язків, в форматі соціальності, групових форм роботи.

АНОТАЦІЯ

У цьому дослідженні розглядаються механізми та досвід застосування колірною методу у сучасному навчальному процесі та різних формах навчання. Дане дослідження спрямоване на виявлення ефективності кольороутворення на процес самовизначення, самореалізації потенціалу студентів-медиків щодо гуманітарних предметів («Історії України», «Філософії»). Методологія дослідження включала структурно-логічні методи, методи анкетування, спостереження, описово-статистичні методи. В результаті дослідження виявлено систему ефективних параметрів, форм і прийомів кольороутворення, що використовуються у навчальному процесі, а також її вплив на рівень розвитку пам'яті,

потенціалу студента, якість його навчання та якість освітніх послуг загалом, що надаються в умовах змішаного навчання.

Перспективи впровадження педагогічних інновацій у вищу школу включають вдосконалення та розвиток навчальних матеріалів з використанням колірних ефектів для покращення сприйняття студентів, сприяють прояву потенційного в самій людині, протидіють насильству ззовні. Результати цього дослідження можуть бути застосовані до навчального процесу студентів різних спеціальностей, у тому числі медичних закладів освіти, та вивчення гуманітарних дисциплін.

Література

1. Opening up education: the collective advancement of education through open technology, open content, and open knowledge / edited by ToruIiyoshi and M. S. Vijay Kumar. MIT Press, 2008 / пер. з англ. Андрія Іщенко та Олександра Насика. К.: Наук, 2009. 256 с.

2. Giuseppe Ria, Brenda K. Wiederhold, Fabrizia Mantovani. Surviving COVID-19: The Neuroscience of Smart Working and Distance Learning. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking. 2021. Vol. 24, № 2. DOI: <https://doi.org/10.1089/cyber.2021.0009>

3. Yixiong Zou, Yemin Shi, Yaowei Wang, Yu Shu, Qingsheng, Yuan, Yonghong Tian et. al. Hierarchical Temporal Memory Enhanced One-Shot Distance Learning for Action Recognition. IEEE *Xplore*, 2018. DOI: 10.1109/ICME.2018.8486447

4. Trish L. Varao-Sousa, Alan Kingstone. Memory for Lectures: How Lecture Format Impacts the Learning Experience. PLoS One, 2015; 10(11): e0141587. DOI: 10.1371/journal.pone.0141587

Information about the author:

Diachenko Inna Mykolaivna

Ph.D. in Philosophy, Associate Professor,

Department of Natural and Social and Humanities Disciplines

«Zhytomyr Medical Institute» of Zhytomyr Regional Council

46/15, Bolshaya Berdichevskaya str., Zhytomyr, 10002, Ukraine